Rigoletto multimedia la Iaşi

(Costin Popa – 3 iunie 2009)

O nouă autostradă Bechtel?

Nomadă prin săli de toate felurile, Opera Naţională Română din Iaşi îşi continuă neperturbată activitatea, cu toate complicaţiile pe care le implică mutările, adaptările decorurilor, diferenţele de acustică, numărul de locuri etc. Aflându-mă la Iaşi cu prilejul premierei noii montări cu Rigoletto de Verdi, am întrebat diverse persoane responsabile din teatru despre soarta acelei bijuterii care este sediul stabil al Operei (şi al Teatrului Naţional), aflată în renovare – restaurare – reabilitare – recondiţionare de câţiva ani buni. N-am primit decât răspunsuri nesigure, sceptice, dezarmante. Ridicări din umeri. Oamenii nu aveau nicio vină. Pur şi simplu nu ştiau. Fiind vorba, în fond, despre un monument istoric din averea patrimonială materială a României, cred că măsuri ferme se impun neîntârziat, în direcţia identificării unui orizont de finalizare rapidă. Le aşteptăm! Intenţionează cineva ca minunata clădire care găzduieşte Teatrul Naţional şi Opera Naţională din Iaşi să devină o a doua... autostradă Bechtel ?

Maestrul combinaţiilor

Aşadar, **Rigoletto** pe scena Casei de Cultură a Studenţilor, la concurenţă cu concertul trupei „Voltaj” care se desfăşura cu mii de decibeli pe esplanada din faţă. Noroc că în sală nu s-a auzit nimic. Mi-am amintit cu groază că la Ateneul Român, am ascultat într-o seară un fel de „Beethoven-rock”, combinaţie între sonurile Titanului şi cele ale band-ului care evolua nemilos în Piaţa George Enescu învecinată.

Pentru montarea ieşeană a fost invitat de la Braşov Cristian Mihăilescu. Urmărindu-i destul de riguros cariera şi văzând acum noua producţie, cred că regizorul a atins un prag de maturitate profesională care îl recomandă ca nume redutabil în arta mizanscenelor de operă de la noi. Nu exagerez. Mihăilescu este maestrul combinaţiilor dintre clasic, tradiţional, experiment şi inovare, cu ideatică venită direct din muzică, din libret, din analize psihologice şi construcţii minuţioase de portrete. Background-ul de tălmăcitor de sunete nu îl are orice regizor care se lansează în operă. Afirmându-şi personalitatea, Mihăilescu îmbrăţişează un concept de „Regietheater” moderat, în care lasă muzica şi vocea să se exprime fără să fie deranjate. Acum, el nu mai riscă în teritoriul şocului cu orice preţ (ce îndepărtate sunt acele timpuri de juneţe!) ci preferă coerenţa, unitatea, fără să uite însă să-şi pigmenteze viziunile cu câte o amprentă personală inedită, atipică.

Aşa a fost şi noul **Rigoletto**.Întrepătrunderea clasicului cu modernul a venit din combinarea decorurilor simple, simbolice, stilizate, cu proiecţiile multimedia pe fundalul scenei. Proiecţii fie sugestive, fie abstracte, dar neagresive. Poate chiar prea domoale în scena furtunii din actul ultim, când fulgerele brăzdează nişte nori ficşi.

Câteva notaţii... Întâlnirea lui Rigoletto cu killer-ul Sparafucile se face la faţă de cortină. Parcă pentru a nu întina cu forţă brută universul secret al lui Rigoletto care se dezvăluie odată cu apariţia Gildei... Cadrajul actului al II-lea este model de echilibru şi bun gust: o uşă, o poartă, o arcadă întreruptă... iar printre ele, proiecţiile care descriu la un moment dat chiar răpirea Gildei, în timp ce un văl negru, funest prevestitor îl acoperă pe Rigoletto. Masca hidoasă a blestemului îl

urmăreşte şi revine obsedant. **La maledizione!** Rezerve am avut doar pentru desenul oarecum grosier al fotoliilor imaginând piesele de şah din salonul Ducelui (actele I şi III). Să-i numesc aici pe colaboratorii lui Mihăilescu, scenografa Viorica Perju (creatoare de frumoase costume) şi producătorii multimedia Anca Şerbănuţă şi Cristian Iniceru.

Se ştie că regizorul este un minuţios al lucrului cu interpreţii, pe care îi converteşte la actorie fără frontiere. Neîndoios, soliştii ieşeni au fost minunaţi, la fel coriştii şi balerinii orgiei de la curtea Ducelui. Mişcarea scenică şi coregrafia s-au datorat lui Gheorghe Stanciu. Reţin câteva momente ale Gildei... visarea din aria Caro nome, în care soprana cântă într-o poziţie imposibilă, culcată pe spate... apoi imploraţia din duetul cu Rigoletto (actul al III-lea) când se târăşte zdrobită la picioarele tatălui, parcă palpitând cu muzica. (Am folosit împărţirea pe acte care a fost obişnuită odinioară în România, la Iaşi revenindu-se la originalul Verdi – Piave cu trei acte şi patru scene).

Pasiune şi dăruire

Soprana Cristina Simionescu-Sandu

Noua producţie cu **Rigoletto** a necesitat un efort mare şi ansamblurile Operei Naţionale din Iaşi au muncit cu sârg, cu pasiune şi dăruire. Faptul se vede prin bucuria de a juca şi a cânta. Soprana Cristina Simionescu Sandu (Gilda) a avut o evoluţie crescendo pe parcursul serii, cu frazare frumoasă şi cu un minunat final al ariei **Tutte le feste** în care şi-a expus, cu autoritate, o remarcabilă bogăţie timbrală de lirism consistent. Duetul **Sì, vendetta, tremenda vendetta** a fost de asemenea un moment de vârf, cu un pătrunzător Mi bemol supra-acut.

Baritonul Mihail Frunză

În rolul titular, baritonul Mihail Frunză a adus experienţa acumulată prin rodajul în spectacole anterioare susţinute la Galaţi. A ales versiunea originală a partiturii, tot mai des întâlnită pe unele scene internaţionale, aceea în care acutele de tradiţie sunt eludate în favoarea unei tensiuni dramatice accentuate.

Tenorul Adrian Ionescu (Ducele de Mantua) are o voce perfectibilă. Important este că posedă toate notele, cum se spune, adică ambitusul este complet. Rămâne însă să adâncească studiul pe direcţii tehnice şi stilistice, cu grijă, cu atenţie, cu preocupare. Poate chiar cu sacrificiul de a renunţa la mult din ceea ce a învăţat până acum. Condiţionat de toate acestea, poate rezerva plăcute surprize în viitor.

Potrivit de apăsător şi negru a sunat glasul lui Cristian Waks în Sparafucile iar mezzosoprana Elena Roşca a fost o distribuire de lux în episodicul rol al Giovannei, întotdeauna văduvit de glasuri bune. Îi amintesc şi pe ceilalţi interpreţi, Maria Macsim (Maddalena), Ştefan Gabriel Gheorghiţă

(Marullo), Aurel Bălae (Borsa), Constantin Cristea (Ceprano), Simona Titieanu (Contesa), Florin Roman (Uşierul), Elena Buzatu (Pajul).

Nu, nu l-am uitat pe tânărul bariton Bogdan Zahariea (în rolul de... bas al lui Monterone), o voce de certă perspectivă, caldă şi generoasă. Fa-ul acut este bun, sunt convins că extensia continuă. Vom mai auzi de el în roluri importante, pe care înţeleg că începe să le construiască la Opera Naţională Română Timişoara. Nici el nu are de ales, va trebui să studieze cu asiduitate pentru consolidări, profitând că are în raniţă bastonul de mareşal.

Nu am fost foarte sedus de bagheta lui Bogdan Chiroşcă, deseori preocupat de partidele de suflători şi percuţie în defavoarea firavului Streich. Câteva nepotriviri de tempi, când prea lenţi, când prea rapizi, au arătat că aprofundările şi echilibrajul trebuie să urmeze.

Convins fiind că rodajul spectacolului va netezi asperităţile, am plecat cu gânduri pozitive despre realizarea Operei din Iaşi, un colectiv serios şi dedicat, care aduce suflul liric în această parte de ţară, continuând o frumoasă şi veche tradiţie. Consemnez entuziasmul publicului la final. Mi s-a părut o atmosferă festivă care validează apetenţa localnicilor pentru operă, un gen care trebuie să pătrundă în fiecare municipiu al ţării. Prin asemenea artişti şi cu asemenea spirit organizatoric. Iar dacă vă aflaţi în apropiere de Iaşi, nu ezitaţi să vedeţi **Rigoletto**!

Cvartet

La repetiții

Final de spectacol